

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-árus üzlete, főtér, Prág-ház.

Megjelen

hetenként egyszer, minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségnél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% engedély. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos ár- engedély. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

A dalárokhoz.

— A gyulai dalárünnepély alkalmából. —

Kik birjátok a dal hatalmát,
Mely olyan büvös, oly szelid —
Édesítétek meg nekünk ti
Az élet fájtó terheit.
Ébresszétek mit rejtve hordoz,
Mit titkon érez kebelünk . . .
— Rokon szívvel, varázsos ajkkal
Oh dalljak nekünk!

Hadd dobjon meg a nyomott szív
A dal csapongó hangjain —
Hadd tángoljon a lét bilincse
Lelkünk megtépett szárnyain.
Hadd éledjen a mult szerelme,
Az édes perc, mely rég letűnt . . .
— Rokon szívvel, varázsos ajkkal
Oh dalljak nekünk!

Mint tikkadó parázst a szellő,
Szíton fel minket dalotok.
S a régi érzelm szívünkben
Arjára, újra fellobog.
Eloszlik a gondok sötéte,
S üdőbb, szebb tájra ébredünk . . .
— Rokon szívvel, varázsos ajkkal
Oh dalljak nekünk! —

Sipos Soma.

Szabályozási kalamitás és ellentétes kormányrendeletek.

Mult hó végén, — nagy öröme az itten körülfekvő körös-szabályozási érdekelteknek, megérkezett a minisztériumtól ez engedély a kettős-körösi Szanazugtól Békés városa alá terjedő nagy csatorna szélesítésének, mely az országos költségbe csak jövő évre lett volna felveendő, és ezen munkálat végére hajtandó; de miután ez egy oly életkérdés az itteni környékre, különösen Dobozra nézve, hogy belátva ezt, a királybiztos ur ő méltósága fázadozása és sürgetése folytán mint említem ezen munkálat az idénre megengedett, és azonnal meg is kezdetett. Az előmunkálat a működő mérnökök által vasárnapot, ünnepnapot figyelem nélkül hagyva, rögtön végrehajtott, s számtalan vidéki, ugy szintén ide való munkások a munkálatba belé vezettek; már-már végre hittük, hogy elérjük óhajunk azon pontját, hol gyönyörrel szemlélhetjük a szabályozás üdvös eredményét, s aggodalom nélkül láthatjuk lefolyni a nagyobb mérvű áradások rohamait is. De ez mind csak egy optikai csalódás volt; mert már ismét itt van egy felső rendelet, mely a munkálat azonnali megszüntetését rendeli el. Nem valóságos farsangi bohózat ez? A sok munkások, Szeged, Mindszent, Vásárhely stb. tájé-káról ide lettek csöditve, (országos költségen) s most a munkálat azonnal megszüntessék?

Erre egy szegedi munkás, midőn nekik az említett rendelet hírlát adatott, azon helyes megjegyzést tette — de uram nem jöttünk mi kéj-utra s koldulni, — hanem ha dolgozni híttak, adjanak munkát.

De tekintsük meg kissé a tények állását.

A környékbeli szabályozási érdekelt-ség tudja azt, hogyha a gyula-békési nagy-csatorna meg nem szélesbbitetik

mielőbb, a Fekete-Körös Dobozon keresztül folyó ágának eltöltése meg nem engedtetik, hogy ez által Szana-zugnál a Fekete-Körös a Fehér-Körössel egyesíttessék, minden áron sürgette tehát ezen munkálatot, mert különben a Fekete-Körösnek balparti töltését, mely meghaladja a két és egy negyed mérföldet ki kell építenie, már pedig ugyis tudva van, hogy 1873-ra a Szana-zug békési szélesítés országos költségén eszközése elhatározott és akkor ezen, körülbelül 9000 öles töltés feleslegessé válik.

Hogy tehát ezen csak egy évre terjedő biztosítástól, mely ezen különben is a legsanyarubb körülmények között sinlődő környéknek roppant kiadásába kerülne, megkíméltessek, minden megmozdított, hogy a fentebbi munkálat az idén végrehajtsassék. A kormányon levő férfiak is belátva ezen munkálat e vidékre kiterjedő életfontosságú lényegét, ezen szélesítés oly módon rendeltetett el, hogy miután e munkálatra sehonnét pénz folyóvá nem tétethetik, hanem ha az alsóbb egyesült Körösök átmetszési munkálatára szánt összegből annyi nélkülözhető lenne, hogy az említett Szana-zugi szélesítés végrehajtattnék, hogy az, ezen pénztárból eszközöltessék.

Az alsó átmetszési munkálatokra szánt összeg tényleg még alig fogyasztott, mert azon munkálatok csak rendkívüli kis viz alkalmával eszközölthetők, most pedig folyton oly magas vízállásaink voltak, hogy egész nyáron semmit sem lehetett az alsóbb vonalokon dolgoztatni. Annál jobban lehetne a szana-zugi szélesítésen működni, a vízállás kedvező, munkás van annyi, hogy lehet egy évtizeden keresztül nem kapunk ily tömegesen munkásokat, az aratás végkép meghusitá a szegény nép reményeit, hol a télire való élelmet remélte megszerezni, s ezekenként tódult a fentemlített földmunkálatokhoz daczára annak, hogy most áll az aratás javába; s oly kedvező feltételek mellett lehetett dolgoztatni, hogy keveset számítva 100 ezer fírtot meglehetett volna takarítani s azon, — ezen vidéknek életkérdését képező munkálat egy kis idő alatt végre lett volna hajtva.

S most minden szép reményeink füstbe mentek, mert ki tudja, hogy alakulnak jövőre a körülmények; ha a mezei gazdaság körül talál a szegény ember foglalkozást, akkor a földmunkához csak rendkívüli áremelés mellett nyul, s a mit most ki lehetett volna kötni egy forinttal, lehet hogy ahhoz jövőre kettő, sőt három sem lesz elég.

S honnét származik mind ez a baj, csakis egyedül Tisza miniszter ő excellenciájának vagy határozatlansága, vagy a tények miben állásának meg nem tekintéséből; mert ha ő excellenciája a tények állását bővebben megvizsgálja, valóban nem maradhat meg az a munkálat beállítás mellett. Azon viz — ha netalán ezen okoskodásból indult ki — mely a szana-zugi szélesített átmetszésen levezetendő lézen, az alvidékre károsnak hiszi, attól nyugodt lehet.

Ez az alsóbb környékre semmi káros befolyást nem gyakorolhat ugyan,

— azon víztömeg ott folyt le eddig is és szélesbített medren is csak ugyanazon tömeg fog lefolyni, csak hogy eddig a meder szűk lévén a viz tükre feljebb emelkedett, s így ezen vidéket is örökösen sakkba tartotta. de a szélesítés által sem fog több lefolyni, mint az eddig történt, hanem az a jótékony hatása lett volna a környékre, hogy a partok a kiemelt földtömegekből megerősítettek volna, s a víztükre ezen mederbe a szélesítés által lejjebb szálván, minden más káros befolyástól menten, biztosította volna ezen környék földterületeit az oly gyakori kitérés ellen. Külömben reméljük, hogy azon környékekre káros s kiszámíthatatlan rosz utókövetkezményt szülő letiltása a munka folytatásának mielőbb vissza fog vonatni, annál inkább, mert semmi remény sincs, hogy az alsóbb átmetszések szánt összeget feldolgoztatni lehetne, s így pénz is volna bőven, csak az engedély kell, s ahhoz pedig nem kell egyéb jóakarattal. —

Szabályrendelet

Gyula városának 1871. évi 18-ik t. cz. értelmében nagy községgé rendezése tárgyában. (Folytatás.)

26. §. A községi gazda ki egyuttal esküdött is:

a) A tanács és bíró felügyelete alatt a községi ingó és ingatlan vagyont — a jegyzői tisztség által készített leltár mellett átveszi, s a községi szabály-rendeletek által megállapított utasítás szerint kezeli, az év végével vagy szolgálati idejének leteltével ugyan-csak leltár mellett utódlának átszolgáltatja.

b) A községi vagyonoknak mikénti kezeléséről, minden évről, külön-külön rendes naplót és okadatolt számadást vezet, s azt minden év február hó 1-éig a tanács-ülésnek beadni köteles.

c) A községi összes vagyona s különösen a tüzőltő szerekre, s mindennemű ingóságokra szigorú felügyeletet gyakorol, s a tapasztalt hiányokról felelősség terhe mellett a bírónak azonnal jelentést tenni köteles.

d) A községi összes cseledek, külső pástörök és csöszök szolgálatára felügyel, s azok kötelesegeik pontos teljesítése felett őrködik.

27. §. A jegyzői tisztség teendői általában:

a) Felügyelni az irodai segéd-személyzetre, s azok munkakörét megszabni.

b) A jegyzők szerkesztik, az egyesek részére kiszolgáltató bizonylatokat, ajánlatokat, és végrendeleteket.

c) Felügyelnek a községi levéltárra, s szükség esetében hiteles másolatokat saját aláírásukkal, s a község pecsétjével ellátva szolgáltatnak ki.

d) Minden általuk szerkesztett hivatalos okmányok avagy kiadott hiteles másolatokról pontos jegyzéket vezetnek, s azt félevenként a tanács-ülésnek bemutatni tartoznak.

e) A marhas járlatokról külön jegyzőkönyvet vezetnek, s a járlatokat aláírásuk mellett az illetőknek kiszolgáltatják.

f) A hivatalos leveleket, beadványokat, a hivatalban legidősebb jegyző veszi át, s a megállapított munkakör szerint kijelölve iktatás végett az igazgatónak átadja; — pénzes levelek azonban a bíró közben jöttével bontatnak fel, s adatnak át az igatatói hivatalban.

g) Az időszaki jelentéseket és kimutatásokat nyilván tartják és foganatosítják.

h) A pénztárnokok megkeresésére, ezek hi-

vatalos jelentéseit s számadásaikra tett észrevételek folytáni válaszaikat szerkesztik.

i) A pénztári időszaki kimutatásokat az irodai személyzettel leiratják.

Ezekon kívül az egyik jegyző kötelessége: A községi vagyon leltár és előirányzatnak készítése, az összes adó-összeírások teljesítése, az állami és községi adó, valamint a közmunka összeállítás s illetőleg kivétele, a birtok változások nyilvántartása; továbbá: a bíróval együtt a községi és árnyagami összes pénztárak feletti felügyelet gyakorlata, végre pedig az ezen szakmába vágó hatósági rendeleteket, és megkereséseket elismervény mellett átveszi, s azokat a bíróval közösen felelősség terhe mellett elintézi.

A másik két jegyző pedig:

a) Egyéb hivatalbeli elfoglaltatásokhoz képest felváltva részt vesznek a képviselői és tanácsüléseken, azon a jegyzőkönyvet szerkesztik s mindegyik az általa szerkesztett jegyzőkönyvből saját aláírásával a hozott végzéseket jegyzőkönyvi kivonatban kiadja, s illetőleg azok helyes és szabályszerű kiadmányozására felügyel.

b) Az érkező rendeleteket és megkereséseket, valamint egyéb beadványokat — a mint azok közöttök felosztattak — átveszik, azok átvetelét az igatató által vezetendő külön jegyzőkönyvbe, sajátkezü aláírásukkal elismerik, s azok végrehajtásáért, az átvevő jegyző a bíróval közösen felelős, az annak folytán felmerült írásbeli munkálatokat szerkeszti, s azt a bíróval együtt aláírja.

E két jegyző közül különös teendője még az egyiknek:

Az újonczozási, s az ebből kifolyó összes munkálatok teljesítése, a katonák, honvédek és ilegenek szabályszerű nyilvántartása.

A másikkal pedig, a haláleset felvétele s a törvénykezési rendtartás 9 czime alatt a községre ruházott községi bíraskodásban résztvét, s az ottan felmerült írásos munkálatok teljesítése.

Általánosan azonban, ezen elősorolt összes teendőikért, a jegyzői tisztség közösen felelős.

28. §. A pénztári tisztség áll: két egymásnak alá nem rendelt pénztárnokból, kik közül az egyik, az állami, a másik pedig a községi adót szedi, s illetőleg kezeli; és pedig:

a) Az állami adó beszedéssel megbízott pénztárnok kezeli az állam adón kívül: — a szegények (ápolói) pénztárát, a szegények földje jövedelme pénztárát, és a fogyasztási-adó pénztárát.

b) A községi adó beszedéssel megbízott pénztárnok, kihez a községi ingatlan vagyonok utáni jövedelmek, s egyéb községi jövedelmek tartoznak, — a községi adó és jövedelmek beszedésén kívül, kezeli még a honvéd laktanya és szipítészeti a lap pénztárát.

c) A pénztárnokok a községi és államadók beszedése és azok kezelése körül, szigoruan kötelesek a szabályrendeletek, és hatósági meghagyások azon szabványaihoz alkalmazkodni, melyek a pénztári kezelés és számvitel tárgyában megállapítottak.

d) Kötelesek a pénztárnokok mindannyiszor a hányszor az szükségesnek mutatkozik, de mulhatalanul legalább egyszer havonként a pénztárak állásáról a hátralékosok különös kimutatása mellett, a tanácsnak, s illetőleg a bírónak jelentést tenni.

e) Kötelesek a zárszámadásokat a törvény-szabta idő alatt jelesen: minden év február hó 1-éig a tanácsnak bemutatni.

f) A pénztárnokok a befolyt s a pénztárban elhelyezett pénzekért közösen felelősek, s ebből kifolyólag köteles mindegyik pénztárnok — betáblázás, elfogadható kezesség, kéz-

pénz, vagy érték papírok betétele által — külön-külön 2000 forint biztosítékot nyújtani.

29. §. Az árvagyamok hatásköre és kötelezései, az árva és gyámi ügyek országos végleges rendezéséig a megyei szabályrendeletekben megállapítva, a közgyámok kötelesek mindenkor ezen szabályrendeletekhez alkalmazkodni. — Különösen pedig kötelesek az árvák szellemi és erkölcsi kiképzésére s illetőleg a magán gyámoknak az érdembeli eljárására szigorúan felügyelni, s az e részben tapasztalt hiányokat a tanácsnak intézkedés végett bejelenteni.

30. §. A községi orvos kötelessége:

a) A halotti szemléket felvenni, s az arról bizonylatot — a jegyzői tisztségű leendő bemutatás végett a halott jelentőnek kézbesíteni.

b) Az ápolóban elhelyezett beteget orvosi ellátást, az ápolóiban rend és tisztaságra felügyelni.

c) A nálla jelentkező teljes vagyontalan szegényeket díjtalanul gyógykezeltetni.

d) A városban tartózkodó szabad személyeket hetenként kétszer orvosi megvizsgálás, valamint a vásári alkalommal megjelenő hasonló személyeket szintén megvizsgálni s az eszközölt vizsgálatról jegyzőkönyvet vezetni, s az illetőket vizsgálati jeggyel ellátni.

e) Az egészségi állapotról minden hó végével a tanácshoz kimerítő jelentést terjeszteni, s a községben mutatkozó kórtünetek esetében pedig a városi tanács, s illetőleg a megyei főorvoshoz rögtön jelentést tenni. (Folyt. következik.)

Megyénk felekezeti jellegű elemi iskoláinak állásáról általában.

(Vége.)

Franciaország jelene és multja intő példa arra, hogy siessünk! — Molnár Aladár ur ezen ajánlatát nem tartom egészen célhoz vezetőnek, hogy t. i. a tanító-képzésben minél több ifju ingyenes ellátásban részesüljön — tudom, merem következtetni, hogy épen úgy járna e tekintetben több tanító-jelölt, akár az állam, akár a püspökség vagy képezdét fentartó egyházmegye, mint több papnövendékekkel a *seminárium* tulajdonosa... Tudnillik kiképzésén az ország költségén, szépen megköszönnek a jóakaratot; no de ezt csak kivételképpen hozom fel, egyébiránt az általánosítást is könnyen megközelítheti majd ebben a fogárd és élmes világban... *lépven más pályára* Csak is — mint M. A. később helyesen ajánlja — a tanítói fizetések javítása, a tanítók nyugdíjazása és hozzátartozóiknak segélyezése vonhatja e rögös habár tövises, de sok tekintetben rózsás pályára az intelligensebb

ifjabb nemzedék tagjait. — De biz addig, míg a tanítói fizetések átlaga Királyhágón innen 208 forint 66 krra, Királyhágón túl pedig 120 forint 16 krra rra, a legönzéstelenebb szívből is leohad a lelkesülés, — a családok egyének pedig természetesen önfentartási kötelessége más pályára működése s hálsabb díjaztatása által családját biztosítani; lemondván, — az önfeláldozás dicső — fájdalom sokak által kigunyolt — erényének az öntudat és önérték nyújtotta hervasztatlan koszorújáról.

Hogy „mennyi és miféle nehézségek fognak felmerülni még a népközlai törvények végrehajtása, végleges s általános életbe lépése körül, — a három évi tapasztalatainkból sejdíthetjük, — de nem sokára világosan is látjuk azokat...“ ha alapos és helyes készült-ségű és egyszerszint igazságos vizsgálói leszünk azon nehézségek és terhek tényezőinek, melyeket a *népközl. törv.* a szülők, tanoncok s kiválólag a tanítók vállaira raknak... E nézponton megállapítva, önkénytelenül merül föl — a nemzeti zömének, a nép alsó rétegének műveltségét és neveltségét ösztintén szívén hordozó honfi előtt eme nagy horderejű kérdés: iskoláinkat kellő mennyiségre emeljük — népközlai számunkra?! A mai önérték hajhászó világ élvosvár s kényelem szerető fiai között lesznek-e a nemzetnek kiváló egyénéi, kik Kölcseynek eme nagy s mély értelmű igéjét, hogy „minden pályán szép, hogy ha abból a házra fény derül!“ nélkülözések közepette is érvényre emelik a néptanítói pályán; kik figyelembe nem véve, sőt tagadva a pogány elv eme mondatát „quem dii oderrunt...“ különös resignatioval és a saját szerű hivatás szerénységének fonségével népesítendik meg a képezdét, majdan az iskolákat s lesznek a nemzetnek, a hazának legserényebb és legserényebb napszamosai. — Birván lélekerővel a kislelkűek, a szűkkelűek és a szűkelműek bántalmait, bölcs mérséklettel tünni; — szeretni Árpád nemzetének új nemzedékét! *ivadékról ivadékra.*

Táplál a reménység, melynek istápolója hazám jobbainak önzéstelen honszeretete, miszerint időről időre, — ha t. i. az összeüldő országgyűlés a népeveléssel ügyének is édes- atyai országgyűlése leendett, — lépni fognak a néptanítói pályára szerény és küzdelmes magasságára elégséges derék és jellemes egyének, mely tekintetben ugyan az önzök serege nem érti lelkeket, míg ők a költő lelkesítő énekét tettel valóstítják meg t. i.

Soknak erdemetlen bérbe stilt galamb ingyen repül De mi, hál' Istennek érte — megsegülünk emberül Az első szellemzikkákat mi csaljuk ki az agybul, Honnét gyakran csillag támad, vagy egy nemzet napja gyul.

Kezeinkben van a gyermek a néptől bimbaja...

S bár égjünk örök munkában, szívünk mindent elfeled,

Ha a köz-üdv egy sugára ragyog szép hazánk felett!...

Bocsánat e lelkesítő kitérésért! — Folytatom a társadalmi szempont elodázhatatlan s mellőzhetetlen indokaival. A néptanítók országos testülete a középosztály lényegesebb részét, — de tagjainak nagy része nem érvényesítheti a költő ezen intelmét: *házasodjatok meg mint Isten rendelés nem borul enyészet magyar nemzet fölé...* hogy miért nem teljesítheti a tanítók szép száma, a nemzet iránti, a költő által oly áthatóan kifejezett kötelmet, ha gondolkozunk könnyen nyitjára jövünk a dolognak... Ismételve s erőteljesben hangoztatom tehát, hogy népevelés jöjjen el a te országgyűlése; s akkor — midőn tudnillik egy elemi rendes tanító fizetése nem 300, a segéd-tanítóé nem 200 forint leendő, midőn az önálló tanító nyugodtan működhetik az anyagi gondok miatt — családját *ál-lásához illően* fentarthatja, — országul s így megynkben is kedvezőbb arány fogott mutatkozni a tanítók és az iskolai tanterem száma közt. — Mondom kedvezőbb arány, de nem egész óhajatos arány akkor sem; mert „igaz ma s mindenkor, hogy a tanítói pályára még jó anyagi helyzet biztosítása mellett is nem az, mely a tanult világot, oly igen e pályára vonzaná.“ Igazolja ezen állítástom részben egy a folyó tanév elején megjert tanítói pályázatok történetét; bizonyos megynkbeli község két külön külön 400 frtos segéd-tanítói állomásra egyetlenegy egyén pályázott, s aztán az az egy megis választott. Erre ugyan egy iskola-gyűlölő fukari ember azt jegyezte meg, hogy hát akkor minek az iskolák szaporítása, ha nem kapnak bele tanítót; — akkor kirt tesznek az iskolai előjárók... stb. — No ez a derék ember is fején találta a szöveget, szívén hordja a népevelés, aka-om mondanai a pénzes zacskó ügyét. — „Elvész a nemzet, mely ostoba és neveletlen.“

Fájdalom, hogy több tekintélyes egyén befolyását ferde irányban érvényesíti... hogy közülök többen úgy vannak meggyőződve, miszerint a lányok oktatása és nevelése nem oly fontos életkérdés, miut a fiuké, következőképpen azok iskoláira kevésbé gond, s áldozat szükséges... Holott meg kell gondolnunk — úgy mond Szász Károly — „hogy az anya van hivatva gyermekeinek első testi és szellemi nevelését vezetni... Ezért az eddigi fölületes lánynevelési rendszer helyére alaposabbat kell állítani... Sőt a lányokat jobban kell tanítani, mint a fiukat, mert ez utóbbiak az életpályán... kipótolhatják elemi nevelésük hézagait — míg aleány egész éle-

tére annál marad, amit elemi iskolába tanult.“ És mégis hány intenligens egyén és sok közöttök, másképp tesz és beszél... .

A nőnemnél az erkölcsi sülyedés csakis az *alapnevelés* által korlátozható... de ez aztán nem divatos műveltség, hanem műveltség-zománczozta nevelés legyen ám! — Eszmétársulatnál fogva hozom föl, „hogy — Aristotelesként — a nők a bárbarok által a rab-szolgaságig lealacsonyítottak, onnan van, miszerint maguk e barbarok nem képesek a „férfiu“ méltóságig felvergődni...“ Ezt is olvastam valahol... „a nők a társadalmi életben bizonyos megtiszteltetésben részesülnek akkor, midőn nyilvánosság előtt helyett csinálnak nekik; hogy a férfiak „figyelemmel“ viseltetnek irántok stb. és hogy a *semmitkben* segélyökre vannak.“

De mindez csak külsőség, színlegesség, mely arra szolgál, hogy modern barbársággal félrevezetessenek közülök a piperkök — üresfejcsékjűek és ingadozó erelműek; miszerint ne lássák, mi illetné meg őket szegényeket valóságilag család ildomossággal; épen azért több okos nő undorral fordul el az efféléktől a mézes-mázos állovagias izletet villanyos rángást eredményezvén kedélyök fonkelt világában. — A földész-osztály ifjabb nőnemzedékének is vannak már egyénéi, kikre a főnebbiek híven alkalmazhatók; a gyöngédség oly lélek-virág, mely nincsen kötte állás- és ranghoz... tehát bebizonyult dolog, hogy a lányok elemi alapnevelésére a milyen lovagias és szép áldozni, épen oly üdvös is. —

„A népevelés-ügy — így irnak egyik pesti nagy politikai lapban — közügy édes mindnyájunk; mindnyájunk érdeke, hazafui kötelességünk úgy hozná magával, hogy érette mindnyájunk lelkesüljünk, felvirágoztatásán mindnyájunk közreműködjünk s ha kell készséges áldozattal mindnyájunk járuljunk hozzá. De nálunk még ez szokatlan, nem divatos. Mi a népevelés hathatós önkényes támogatását még mindig egyesek kiváltságai közé számítjuk, a nagy többség legfőbb üres szavakkal, meddő vitatkozásokkal, nem ritkán rágalommal véli ebbeli tartozását leróhatni. Mig ez így lesz, addig az ajkainkon hordott népműveltség általánosossága csak boldog óhaj-tás marad, de valóság soha. — Ily viszonyok között annál több elismerést érdemelnek azok, kik a jelenkor e kivételes divata szerint tehetségüket e nagyfontosságú ügynek szentelik. Azok közé méltán számíthatni ft. *Péky Antal* t. kanonok és b-csabai plébános ur ő nagyságát is, ki egyháza 3 iskoláját minden szükségességekkel saját költségén úgy ellátta, hogy ez iskolák — fölszerelésében — a törvény kívánalmaihoz mérve alig marad fenn valami kívánni való. Közreműködése folytán az idén két csinos tanterem tanító lakkal épül... a szegényebb tanulókat nem

TÁRCZA.

Gonda László utolsó műve.

Haladó István és Maradó János beszélgetése a községrendezési törvénynek végrehajtásáról.)

(Folytatás.)

M. J. Az 1847. V. t. c. 5. §-ának A) pontja alatt szám szerint épen 48 város van felsorolva, melyek országgyűlési egy vagy több képviselőnek küldésére jogosítva. Ezek közt van 25. sz. kir. város; rendezett tanácsú város, melyek még csak 1869-ben is — törvénykezési költségeik fejében állami segélyt nyértek volt, 13 u. m. Jászberény, Halas, Czegléd, Eger, Makó (állami segélyben nem részesült.) Miskolcz, Hajdu, Bőszörmény, Baja, Nagy-Kőrös, Nyiregyháza, Szentos, Nagy-Becskerek és Nagy-Kikinda a megfelelő kerülettel; végre több olyan, melyekről magam sem kívánék sőt nem is bátor-kodnám olyan ítéletet hozni, hogy — maradjanak oly nagy község, melyekben az előjáróság nem állhat egyébből mint: „a bíróból és helyetteséből (másod vagy törvénybíró), legalább 4 tanácsbeliből, pénztárnokból, községi jegyzőből, illetőleg jegyzőkből, közgyámából, és a hol van, a rendes községi orvosból“ mint ez kiszabva van az 1871. XVIII t. c. 64. §-ában. E pontnál megállapodom. Érzem, hogy itt nehéz magam fejével átgondolni mindenféle körülményt.

Nagyon kívánatosnak tartom, hogy más ember vegye át tőlem a szót; mivel én szeretnék hallgatni jólelkű s értelmes oktatást.

H. I. Tiszteletre méltó hazafui aggodalmának elosztására megteszem, a mi tőlem telhetik. Ott kezdem, hol kedves polgártársam elhagyta. Az 1847. V. t. c. 5. §-ban. A) pontjában felsorolt 13 város neve, mostani népességével együtt, a következő u. m. Békés városa, 22,547 lakossal; B.-Csaba, 30,022 lakossal; Gyula, 18,495 lakossal; Szarvas, 22,446 lakossal; Zenta, 19,938 lakossal. A népesség száma tehát 19 és 30 ezer közt változó. Természetesen látom, hogy ezeket csakugy vaktában nagy községi álláspontra elítelni, megyei, illetőleg szolgabírói gyámosság alá helyezni alig lehet. Az is eléggé különös, hogy a fentebb említett, egy és négy ezer közt változó népességű erdélyi városok köztörvényhatósági jogosultsága fentartván, a községrendezési törvény ezek sorsára különösből figyelmet nem fordít. Valószínű, sőt aligha nem bizonyos, hogy a megnevezett néhány város 1848-ban és az 1861-dik évi rövid életű alkotmányosság korszakban is rendezett tanácsú városok szerkezett volt. Miként egy hivatalos belügy-ministeri közleményből tudjuk „a rendezett tanácsos bíró mezővárosok, legfelsőbb kiváltságos városok Magyarországon 48; Erdélyben 30 együtt 78. Fiume 1. Horvát-Szlavonországon 8. a határvidéken 11 (katonai község); összesen: 98. *Rendezett tanácsú város Magyarországra 88 (a mint vélem: jogilag és nem tényleg), a határvidéken 3 (vár.)* Ezekon kívül van 1) Magyarországon: 663 mezőváros; 9,466 falu; 3,616 pusztá, telep. 2) Erdélyben: 48 mezőváros; 2,207 falu; 94 pusztá és 48. A mi illeti már a bírósági szervezetet, tudomra, így állt az vagy inkább — állított helyre 1861-ben a csász. kir. bíróságok megszüntetése után u. m. 1) volt királyi kuria és pedig a) A hétszemélyes tábla, mint Magyarország legfőbb ítélő törvényszéke, az országbíró elnöke alatt 31 hétszemélyes tábla (septemvir); Erdélyre nézve 1868 óta a hétszemélyes táblának egy külön osztálya, egy külön alelnök alatt, 6 köz- és 3 segéd-

gárai. Csak azt tudni volna érdekes: hány esetben — azon oknál fogva, mert a költségek viselésére elégtelenek? és hány esetben azért, mivel — a költségeket viselni elégségesek voltak ugyan, de a rendezett tanács intézményét — az egyének miatt — megunták, meggyűlöltek, s aztán, a végrehajtó hatalomnak kortesfogása után, a jogelvezetnek megfelelő kötelezettség terhe alól fölmentettek? Nálunk legalább tudja mindenki, hogy ezen utóbbi ok miatt szűnt meg az első bírósági hatóság. Hanem az is kétségtelen, hogy a változott idők és viszonyok előhozak a közvéleménynek is e tekintetben kivánatos megváltozását. Ugyanis vegyük sorra, mi volt ez előtt a rendezett tanács intézménye? mivé lett az mostan? mivé leendő tehát minálunk is?

Köztudomású dolog, miszerint csak legújabb időben, épen napjainkban történik az országos törvényhozás intézkedéseinek alapján: a közigazgatási és a törvénykezési vagy igazságszolgáltatási szakoknak egymástól elkülönítése. Olyan párt, mely ezeknek együttesen fentartását vagy újra egyesítését kívánná, tudomra legalább, nincs e hazában. A munka felosztás elvén alapul ez a reform, ebben találja igazolását. A 30—40 éves korú férfi nem követheti a 15—20 éves ifjúnak életrendjét. Az említett szakbeli felosztás az ország politikai érettsége folytán mulhatatlanul szükséges. Az ország politikai felosztása, az 1870-diki népszámlálás adatai szerint következ. Az sz. István korona országainak egyes részei: 1) Magyarország (a régi anyaország.) 2) Erdély vagy a király-

hágóntuli Magyarország, 3) Fiume város és kerülete, 4) Horvát-Szlavonországon, 5) Határ-vidék, 6) Dalmátország (a maig is végrehajthatlan 1868; XXX t. c. s közelebről annak 65—68 §-ai értelmében.) Ezen nagy kereten belül van Magyarországon 54 megye; Erdélyben — megye, kerület, szék, vidék 26, együtt: 80. Fiume város és kerülete különálló. Horvát-Szlavonországon van 8 megye; a határvidéken 15 (ezred), — összesen 103. Járás és kerület van Magyarországon (szolgabírói, alkapitányi) 254; Erdélyben (szolgabírói, dulói stb.) 181, — összesen 435. Horvát-Szlavonországon 57, a határvidéken 154 (századi kerület; valamennyi összesen: 646. *Szabad királyi kiváltságos város Magyarországon 48; Erdélyben 30 együtt 78. Fiume 1. Horvát-Szlavonországon 8. a határvidéken 11 (katonai község); összesen: 98. *Rendezett tanácsú város Magyarországra 88 (a mint vélem: jogilag és nem tényleg), a határvidéken 3 (vár.)* Ezekon kívül van 1) Magyarországon: 663 mezőváros; 9,466 falu; 3,616 pusztá, telep. 2) Erdélyben: 48 mezőváros; 2,207 falu; 94 pusztá és 48. A mi illeti már a bírósági szervezetet, tudomra, így állt az vagy inkább — állított helyre 1861-ben a csász. kir. bíróságok megszüntetése után u. m. 1) volt királyi kuria és pedig a) A hétszemélyes tábla, mint Magyarország legfőbb ítélő törvényszéke, az országbíró elnöke alatt 31 hétszemélyes tábla (septemvir); Erdélyre nézve 1868 óta a hétszemélyes táblának egy külön osztálya, egy külön alelnök alatt, 6 köz- és 3 segéd-*

megvetendő segélyt leni lelkészsége a zete is nem cseké je jutalmát a nem éles öntudatban, dozatait a legszen egyikének oltárán követendő példán nösen azoknak, k közvetlenebbül ér ügyéért áldozatot

Békés-Szent

Hogy vannak telességet vélnek ha bár aseptalan gyönyörködve sz légből kapott vá csületét meg in szerencsém az o zelebb engem é nem azért mint kü tárgyra hívn lances figyelmét szóró alattamos nek, az illető is terjesztése illető nyira a tanító t (ha van) rontja

A legközelebb kalmával ugyan községünkben is egyéniség által rágalom — mir hogy „engem te láthatni, hogy a lok“ ez undok nyilvános téren inkább, mert rá nem csak egye tani, mondhatom vel, hogy enge ségben egyes h szálni senki, ug több másfél éve galmak s undó megbántattam zó, sem disznótó bizalmas embe megnyerni, enni rágalmozó u nem csak egye zójét kivéve) s egyház javára jelölendő jóték ni becsületbeli lenkező esetbe telen rágalma most is előttem

bíróval. 1848 e re nevez mint ri szék működ udvari kanczel tábla, a kir. sz főpap, két táb bíró, országbi igazgatója, 41 táblai bíró, 18 és 25 fogalma váltó-feltörvén rályi tábla Na jesen és Debr székek. 4) A melyektől fell nemely ügye 5) A jász-kur XVI szepesi széke, a nagy sága. Megeml bírósági szerv el az uriszéke köz. mint a t tek. Tisztán a községi bi szöbeli eljár gabíró esküd páni szék; c szepesi, a hat mint első b Külön ügyek váltó ügyek szék (névsz nyi, aradi,

pénz, vagy érték papírok betétele által — külön-külön 2000 frt biztosítékot nyújtani.

29. §. Az árvagyámok hatásköre és kötelességei, az árva és gyámi ügyek országos végleges rendezéséig a megyei szabályrendeletekben megállapítva, a közigyámok kötelesek mindenkor ezen szabályrendeletekhez alkalmazkodni. — Különösen pedig kötelességek az árvák szellemi és erkölcsi kiképzetésére s illetőleg a magán gyámoknak ez érdembeli eljárására szigorúan felügyelni, s az e részben tapasztalt hiányokat a tanácsnak intézkedés végett bejelenteni.

30. §. A községi orvos kötelessége:

a) A halotti szemléket felvenni, s az arról bizonylatot — a jegyzői tisztségénél leendő bemutatás végett a halott jelentőnek kézbesíteni.

b) Az ápdobában elhelyezett beteget orvosilag ellátni, az ápdobai rend és tisztaságra felügyelni.

c) A nálla jelentkező teljes vagyontalan szegényeket díjtalanul gyógykezeltetni.

d) A városban tartózkodó szabad személyeket hetenként kétszer orvosilag megvizsgálni, valamint a vásári alkalommal megjelenő haszon személyeket szintén megvizsgálni s az eszközölt vizsgálatról jegyzőkönyvet vezetni, s az illetőket vizsgálati jeggyel ellátni.

e) Az egészségi állapotról minden hó végével a tanácshoz kimerítő jelentést terjeszteni, s a községben mutatkozó körtünetek esetében pedig a városi tanácshoz, s illetőleg a megyei főorvoshoz rögtön jelentést tenni.

(Folyt. következik.)

Megyénk felekezeti jellegű elemi iskoláinak állásáról általában.

(Vége.)

Franciaország jelene és multja intő példa arra, hogy siessünk! — Molnár Aladár ur ezen ajánlatát nem tartom egészen célhozvezetőnek, hogy t. i. a tanító képezésben minél több ifju ingyenes ellátásban részesüljön — tudom, merem következtetni, hogy épen úgy járna e tekintetben több tanító-jelölte, akár az állam, akár a püspökség vagy képezdét fentartó egyházmegye, mint több papnövendékekkel a *seminárium* tulajdonosa. — Tudnillik kiképzetté válnak az ország költségén, szépen megköszönnek a jóakaratot; no de ezt csak kivételképpen hozom fel, egyébiránt az általánosságot is könnyen megközelítheti majd ebben a fogárd és élelmes világban... *lépve más pályára* Csak is — mint M. A. később helyesen ajánlja — a tanítói fizetések javítása, a tanítók nyugdíjazása és hozzátartozóiknak segélyezésének vonhatja e rögös habár tövises, de sok tekintetben rózsás pályára az intelligensebb

ifjabb nemzedék tagjait. — De biz addig, míg a tanítói fizetések átlaga Királyhágon innen 208 frt 66 kr-ra, Királyhágon túl pedig 120 frt 16 kr-ra rug, a legönzéstelenebb szivben is lelohad a lelkesülés, — a családok egyének pedig természetesen önfentartási kötelessége más pályára működése s hálsábr díjaztatása által családját biztosítani; lemondván, az önfeláldozás dicső — fájdalom sokak által kigunyolt — erényének az öntudat és önértet nyújtotta hervadhatatlan koszorujáról.

Hogy mennyi és miféle nehézségek fognak felmerülni még a népiszkolai törvények végrehajtása, végleges s általános életbe léptetése körül, három évi tapasztalatainkból sejdíthetjük, — de nem sokára világosan is látjuk azokat. — Ha alapos és helyes készült-ségű és egyszersmint igazságos vizsgálói leszünk azon nehézségek és terhek tényezőinek, melyeket a *népisk. törv.* a szülők, tanoncok s kiválólag a tanítók vállaira raknak... E nézponton megállapítva, önkénytelenül merül föl — a nemzete zömének, a nép alsó rétegének miveltetését és nevelését őszintén szíven hordozó honfi előtt eme nagy horderejű kérdés: iskoláinkat kellő mennyiségre emeljük — népiszkoláink számára?! A mai önérdék hajhászó világ ólvosvár s kényelem szerető fiai között lesznek-e a nemzetnek kiváló egyénéi, kik Kölcseynek eme nagy s mély értelmű igéjét, hogy *„minden pálya szép, hogy ha abból a hazára fény derül!”* nélkülözések közepette is ervényre emelik a néptanítói pályán; kik figyelembe nem véve, sőt tagadva a pogány elv eme mondatát „quem dii oderunt...“ különös resignatioval és a saját szerű hivatás szerénységének fonségével népesítendik meg a képezdét, majdan az iskolákat s lesznek a nemzetnek, a hazának legserényebb és legserényebb napszamosai. — Birván lélekerővel a kislélekűek, a szükkeblűek és a szükelműek bánatlamit, bölcs mérséklettel tünni; — szeretni Árpád nemzetének új nemzedékét! *ivadékról ivadékra.*

Táplál a reménység, melynek istápolója hazám jobbainak önzéstelen honszeretete, miszerint időről időre, — ha t. i. az öszüelendő országgyűlés a népnevelés ügyének is édesatyai országgyűlése leendett, — lépni fognak a néptanítói pálya szerény és küzdelmes magasságára elégséges derék és *jellemes* egyének, mely tekintetben ugyan az önzők serege nem érti lelkeket, míg ők a költő lelkesítő énekét tettel valósitják meg t. i.

Soknak erdemetlen bérbe sült galamb ingyen repül
De mi, hál' Istennek érte — megszolgálunk emberül

Az első szellemszikrákat mi csaljuk ki az agybul,
Honnét gyakran csillag támad, vagy egy nemzet napja gyul.

Kezeinkben van a gyermek a néptől e bimbója...

S bár égünk örök munkában, szívünk mindent elfeled,

Ha a köz-üdv egy sugára ragyog szép hazánk felett!...

Bocsánat e lelkesítő kitérésért! — Folytatom a társadalmi szempont elodázhatatlan s mellözhetetlen indokaival. A néptanítók országos testülete a középosztály lényegesebb részét, — de tagjainak nagy része nem érvényesítheti a költő ezen intelmét: *házasodjatok meg mint Isten rendelése nem borul enyészet magyar nemzet földe...* hogy miért nem teljesítheti a tanítók szép száma, a nemzet iránti, a költő által oly áthatóan kifejezett költelmét, ha gondolkozunk könnyen nyitjára jövünk a dolognak... Ismételve s erőteljesen hangoztatom tehát, hogy népnevelés jön el a te országgyűlésed; s akkor — midőn tudnillik egy elemi rendes tanító fizetése nem 300, a segéd-tanítóé nem 200 frt leend, midőn az önálló tanító nyugodtan működhetik az anyagi gondok miatt — családját *állásához illően* fentarthatja, — országul s így megyékben is kedvezőbb környen fogott mutatkozni a tanítók és az iskolai tantermek száma közt. — Mondom kedvezőbb arány, de nem egész óhajtott arány akkor sem; mert „igaz ma s mindenkor, hogy a tanítói pálya még jó anyagi helyzet biztosítása mellett is nem az, mely a tanult világot, oly igen e pályára vonzaná.“ Igazolja ezen állítástom részben egy a folyó tanév elején megejtett tanítói pályázatok történetét; bizonyos megyéinkbeni község két külön külön 400 frtos segéd-tanítói állomásra egyetlenegy egyén pályázott, s aztán az az egy megis választott. Erre ugyan egy iskola-gyűlés fukari ember azt jegyezte meg, hogy hát akkor minek az iskolák szaporítása, ha nem kapnak bele tanítót; — akkor kért tesznek az iskolai előjárók... stb. — No ez a derék ember is fejlen találta a szöveget, szíven hordja a népnevelés, aka om mondani a pénzes zacskó ügyét. — „Ervész a nemzet, mely ostoba és neveletlen.“

Fájdalom, hogy több tekintélyes egyén befolyását ferde irányban érvényesíti... hogy közülök többen ugy vannak meggyőződve, miszerint a lányok oktatása és nevelése nem oly fontos életkérdés, miut a fiuké, következőképpen azok iskoláira kevésb gond, s áldozat szükséges... Holott meg kell gondolnunk — ugy mond Szász Károly — „hogy az anya van hivatva gyermekeinek első testi és szellemi nevelését vezetni... Ezért az eddigi fölületes lánynevelési rendszer helyére alaposabbat kell állítani... Sőt a lányokat jobban kell tanítani, mint a fiukat, mert ez utóbbiak az életpályán... kipótolhatják elemi nevelésök hézagait — mig a leány egész élet-

tére annál marad, amit elemi iskolába tanult.“ És mégis hány intelligenes egyén és sok közöttök, máskép tesz és beszél... —

A nőnemnél az erkölcsi sülyedés csakis az *alapnevelés* által korlátozható... de ez aztán nem divatos miveltetés, hanem miveltetés-gó-mancsozta nevelés legyen ám! — Ezzem-társulatnál fogva hozom föl, „hogy — Aristotelesként — a nők a bárbarok által a rab-szolgaságig lealacsonyítottak, onnan van, miszerint maguk e bárbarok nem képesek a „*férjü*“ méltóságig felvergődni...“ Ezt is olvastam valahol... „a nők a társadalmi életben bizonyos méltóságban részesülnek akkor, midőn nyilvánosság előtt helyett csinálnak nekik; hogy a férfiak „*figyelemmel*“ viseltetnek irántok stb. és hogy a *semmikben* segélyekre vannak.“

De mindez csak külsőség, színlegesség, mely arra szolgál, hogy modern-barbarsággal félrevezetessenek közülök a piperkőz — üresfejcsékjűek és ingadozó erelműek; miszerint ne lássák, mi illetné meg őket szegényeket valóságilag család ildomosággal; épen azért több okos nő undorral fordul el az efféléktől a mézes-mázos állolvagias izletet villanyos rángást eredményezvén kedélyök fönkelt világában. — A földész-osztály ifjabb nőnemzedékének is vannak már egyénéi, kikre a főnebbiek híven alkalmazhatók; a gyöngédség oly lélek-virág, mely nincsen kötve állás- és ranghoz... tehát bebizonyult dolog, hogy a lányok elemi alapnevelésére a milyen lovagias és szép áldozni, épen oly üdvös is. —

„A népnevelés-ügy — így irnak egyik pesti nagy politikai lapban — közügy édes mindnyájunké; mindnyájunk érdeke, hazafni kötelességünk ugy hozná magával, hogy érte mindnyájan lelkesüljünk, felvirágoztatásán mindnyájan közreműködjünk s ha kell kész-séges áldozattal mindnyájan járuljunk hozzá. De nálunk még ez szokatlan, nem divatos. Mi a népnevelés harható önkényes támogatását még mindig egyesek kiváltságai közé számítjuk, a nagy többség legfőlebb üres szavakkal, meddő vitatkozásokkal, nem ritkán rágalmakkal véli ebbeli tartozását leróhatni. Mig ez így lesz, addig az ajkainkon hordott népmiveltetés általánossága csak boldog óhaj-tás marad, de valóság soha. — Ily viszonyok között annál több elismerést érdemelnek azok, kik a jelenkor e kivételes divata szerint tehetségüket e nagyfontosságú ügynek szentelik. Azok közé méltán számíthatni ft. *Péky Antal* t. kanonok és b.-csabai plébános ur ő nagyságát is, ki egyháza 3 iskoláját minden szükségeseivel saját költségén ugy el-látta, hogy ez iskolák — fölszerelésében — a törvény kívánalmaihoz mérve alig marad fenn valami kívánni való. Közreműködése folytán az idén két csinos tanterem tanító lakkal épül... a szegényebb tanulókat nem

megvetendő segély-
teni lelkesítésre al-
zete is nem cseké-
je jutalmát a nem-
édes öntudatban,
dozatait a legszen-
egyikének oltárár-
követendő példái-
nösen azoknak, k-
közvetlenebbül ér-
ügyéért áldozatot

Békés-Szent

Hogy vannak telességet vélnék ha bár alaptalan gyönyörködve sz-
légből kapott vá-
csületét meg in-
szerencsém az o-
zelebb engem é-
nem azért minth-
kü tárgyra hív-
lecces figyelmét,
szórá alattamos-
nek, az illető is-
terjesztése illető-
nyira a tanító te-
(ha van) rontja.

A legközelebb kalmával ugyan községünkben is egyéniség által rágalom — min hogy „*engem ta-
láthatni, hogy a-
lok*“ ez undok nyilvános téren inkább, mert rá nem csak egyetani, mondhatom vel, hogy enge-
ségben egyes h-
szálni senki, ug-
több másfél éve-
galmak s undok-
megbőntattam-
zó, sem disznó-
bizalmas embe-
megnyerni, ent-
ni rágalmazó u-
nem csak egye-
zójét kivéve) s-
egyház javára-
jelölendő jóték-
ni becsületbeli-
lenkező esetbe-
telen rágalma-
most is előttem

TÁRCZA.

Gonda László utolsó műve.

Haladó István és Maradó János be-
szelgetése a községrendezési törvény-
nek végrehajtásáról.)

(Folytatás.)

M. J. Az 184%. V. t. c. 5. §-ának A) pontja alatt szám szerint épen 48 város van felsorolva, melyek országgyűlési egy vagy több képviselőnek küldésére jogosítvák. Ezek közt van 25. sz. kir. város; *rendezett tanácsú város*, melyek még csak 1869-ben is — törvénykezési költségeik fejében állami segélyt nyértek volt, 13 u. m. Jászberény, Halas, Czegléd, Eger, Makó (állami segélyben nem részesült.) Miskolcz, Hajdu, Böszörmény, Baja, Nagy-Körös, Nyiregyháza, Sentes, Nagy-Becskerek és Nagy-Kikinda a megfelelő kerülettel; végre több olyan, melyekről magam sem kívánnék sőt nem is bátor-kodnám olyan ítéletet hozni, hogy — *maradjanak oly nagy község*, melyekben az előjáróság nem állhat egyébből mint: „a bíróból és belyetteséből (másod vagy törvénybíró), legalább 4 tanácsbeliből, pénztár-nokból, községi jegyzőből, illetőleg jegy-zőkből, közgyámból, és a hol van, a rendes községi orvosból“ mint ez kiszabva van az 1871. XVIII t. c. 64. §-ában. E pontnál megállapodom. Érzem, hogy itt nehéz magam fejével átgondolni mindenféle körülményt.

Nagyon kíváncsnak tartom, hogy más ember vegye át tőlem a szót; mivel én szeret-nék hallgatni jóllelkű s értelmes oktatást.

H. I. Tiszteletre méltó hazafni aggodal-mának elosztására megteszem, a mi tőlem telhetik. Ott kezdem, hol kedves polgártár-sam elhagyta. Az 184%. V. t. c. 5. §-ban. A) pontjában felsorolt tíz város neve, mostani népességével együtt, a következő u. m. Békés városa, 22,547 lakossal; B.-Csaba, 30,022 lakossal; Gyula, 18,495 lakossal; Szarvas, 22,446 lakossal; Zenta, 19,938 lakossal. A népesség száma tehát 19 és 30 ezer közt változó. Természetesen látom, hogy ezeket csakugy vaktában nagy köz-ségi állaspontra elítelni, megyei, illetőleg szolgabírói gyámság alá helyezni alig lehet. Az is eléggé különös, hogy a fentebb említett, egy és négy ezer közt változó népességű er-délyi városok köztörvényhatósági jogosult-sága fentartván, a községrendezési törvény ezek sorsára különösből figyelmet nem for-dít. Valószínű, sőt aligha nem bizonyos, hogy a megnevezett néhány város 1848-ban és az 1861-dik évi rövid életű alkotmányossági korszakban is rendezett tanácsú várossá szer-vezkedett volt. Miként egy hivatalos belügy-ministeri közleményből tudjuk: „*a rendezett tanácsal bíró mezővárosok, legfelsőbb ki-váltságleveleiknél s hazai törvényeinknél fog-va, szintén első fokú bíraskodási joggal van-nak felruházva, csakhogy szabadságukban áll ezen hatósági jogaikkal azon esetre, ha az emezek gyakorlatával kapcsolatos költségek vi-szolására elégtelenek, bármikor felhagyni.*“ — Ezen szabadsággal éltek ama városok pol-
gárai. Csak azt tudni volna érdekes: hány esetben — azon oknál fogva, mert a költ-ségek viselésére elégtelenek? és hány eset-ben azért, mivel — a költségeket viselni elégségesek voltak ugyan, de a rendezett ta-nács intézményét — az egyének miatt — megunták, meggyűlölték, s aztán, a végre-hajtó hatalomnak kortesfogása után, a jogél-vezetnek megfelelő kötelezettség terhe alól fölmentettek? Nálunk legalább tudja min-denki, hogy *ezen utóbbi ok miatt* szűnt meg az első bírósági hatóság. Hanem az is két-ségtelen, hogy a változott idők és viszonyok előhozzák a közvéleménynek is e tekintet-ben kívánatos megváltozását. Ugyanis ve-gyük sorra, mi volt ez előtt a rendezett ta-nács intézménye? mivé lett az mostan? mi-vé leendő tehát minálunk is?

Köztudomású dolog, miszerint csak legu-jabb időben, épen napjainkban történik az országos törvényhozás intézkedéseinek alap-ján: a *közigazgatási és a törvénykezési* vagy igazságszolgáltatási szakoknak egymástól el-különítése. Olyan párt, mely ezeknek együt-tesen fentartását vagy újra egyesítését ki-vánná, tudomra legalább, nincs e hazában. A munka felosztás elvén alapul ez a reform, ebben találja igazolását. A 30—40 éves ko-ru férfi nem követheti a 15—20 éves ifju-nak életrendjét. Az említett szakbeli felosz-tás az ország politikai érettsége folytán mul-hatatlan szükséges. Az ország *politikai je-löltetése*, az 1870-diki népszámlálás adatai szerént következő. Az sz. István korona or-szágainak egyes részei: 1) Magyarország (a régi anyaország), 2) Erdély vagy a király-

hágóntul Magyarországot, 3) Fiume város és kerülete, 4) Horvát-Szlavonország, 5) Határ-örvidék, 6) Dalmátország (a maig is végre-hajthatlan 1868; XXX t. c. s. közelebről ana-nak 65—68 §-ai értelmében.) Ezen nagy kereten belül van Magyarországon 54 *megye*; Erdélyben — *megye, kerület, szék, vidék* 26, együtt: 80. Fiume város és kerülete különálló. Horvát-Szlavonországban van 8 *megye*; a határörvidéken 15 (ezred), — *össz-szesen* 103. *Járás és kerület* van Magyaror-szágon (szolgabírói, alkapitányi) 254; Er-délyben (szolgabírói, dulói stb.) 181, — *össz-szesen* 435. Horvát-Szlavonországban 57, a határörvidéken 154 (századi kerület; *vala-mennyi összesen*: 646. *Szabad királyi és kiváltságos város* van Magyarországon 48; Erdélyben 30 együtt 78. Fiume 1. Horvát-Szlavonországban 8. a határörvidéken 11 (katonai község); *összesen*: 98. *Rendezett tanácsú város* Magyarországra 88 (a mint vélem: jogilag és nem tényleg), a határörvi-déken 3 (vár.) Ezekon kívül van 1) Ma-gyarországon: 663 mezőváros; 9,466 falu; 3,616 pusztá, telep. 2) Erdélyben: 48 me-zőváros; 2,207 falu; 94 pusztá és telep. A mi illeti már a *bírósági szervezetet*, tudomra, így állt az vagy inkább — állítottott hely-re 1861-ben a csász. kir. bíróságok meg-szüntetése után u. m. 1) volt *királyi kuria* és pedig a) A hétszemélyes tábla, mint Ma-gyarország legfőbb ítélő törvényszéke, az országbíró elnöklete alatt 31 hétszemélynök-kel (septemvir); Erdélyre nézve 1868 óta a hétszemélyes táblának egy külön osztálya, egy külön alelnök alatt, 6 köz- és 3 segéd-

bíróval. 1848 e-
re nevez mint
ri szék működ-
udvari kancze-
tábla, a kir. sz-
főpap, két táb-
bíró, országbí-
igazgatója, 41
táblai bíró, 18
és 25 fogalma-
váltó-feltevér-
rályi tábla Na-
jesen és Debr-
székek. 4) A
melyektől fell-
némely ügye-
5) A jász-kur-
XVI székesi
széke, a nagy-
sága. Megeml-
bírói bírósági szerv-
el az *uriske*
köz. mint a t-
tek. Tisztán
a községi bi-
szóbeli eljár-
gábiró esküd-
páni szék; a
székesi, a ha-
mint első b-
Külön ügyek-
váltó ügyek-
szék (névsz-
nyi, aradi,

megvetendő segélyben részesíti időnként: Itteni lelkesége alatt a tanítók anyagi helyzete is nem csekély mérvben javult. — Lelje jutalmát a nemeselekkü kanonok ur azon éles öntudatban, hogy szellemi és anyagi áldozatait a legszentebb s legfontosabb ügyek egyikének oltárára rakja le. Szolgáljon ez követendő példál mindnyájunknak, de különösen azoknak, kiknek van miből, s részben közvetlenebbül érdekelvők a népnevelés szent ügyéért áldozatot hozni.“

Balla Mátyás.

Levelezés.

Békés-Szent-András jul. 25. 1872.

Hogy vannak emberek kik mint egy kötelességet vélnék teljesíteni, ha a tanító ellen ha bár alaptalanul is, de rágalmat szórnak, s gyönyörködve szemlélik ha a tanító ellen bár légből kapott vádat emelhetnek ez által becsületét meg ingathatják; erre nézve van szerencsém az olvasó közönséggel egy legközelebb engem érdeklő esetet megismertetni; nem azért mintha ez által valamely közérdeklő tárgyra hívnám fel az olvasó közönség becses figyelmét, hanem hogy a rágalmat szóró alattomos fondorkodót midőn fel ismernek, az illető is ismerje el hogy alaptalan feltérjesztése illetőleg hazudozása által nem annyira a tanító tekintélyét, de saját becsületét (ha van) rongja le.

A legközelebbi canonszerű vizsgálat alkalmával ugyanis nygt. Hajnal Ábel egyház községünkben is megjelenvén egy bizonyos egyéniség által azon légből kapott alaptalan rágalmat — mint vád terjesztett fel ellenem hogy „engem tanítási idő alatt minden nap láthatni, hogy a községben és falkolába kőszálok“ ez undok rágalmat nem lehet, hogy nyilvános téren vissza ne utasítsam, annyival inkább, mert rágalmazó ur nem képes ellenem csak egyetlen egy esetet is bobizonyítani, mondhatom lelkiismeretem őszinteségével, hogy engem tanítási idő alatt sem községben egyes házakhoz, sem fászkortben kőszálni senki, úgy rágalmazó ur sem látott. több másfél événél — miután méltatlan rágalmak s undok vádaskodások által mélyen megbántattam — sem névnap- sem menyegző, sem disznótör, sem keresztelőbe még a legbizalmas emberem sem volt képes magához megnyerni, ennél fogva nyíltan merem felhívni rágalmazó urat, hogy bizonyítson be ellenem csak egyetlen esetet is, (papom menyegzőjét kivéve) s én minden egyes esetért az egyház javára vagy vádaskodó ur által kijelölendő jótékony célra 50—50 frtöt fizetni becsületbeli kötelességemnek ismerem, ellenkező esetben öt aljas fondorkodónak, becsületlen rágalmazónak nyilvánítom; s noha most is előttem áll az ut törvényesen megto-

rolni a rágalmat, ez egyszerű most eltűrom, de kijelentem, hogy más esetben oly rágalmazásért mit ellenem bizonyítani nem képes, rágalmazásai pert fogok ellene megindítani, s máskor majd lefogom arczáról rántani a hazug lárvát.

Zih Károly.
néptanító.

— **Jegyzéke.** A b-gyulai királyi törvényszéknek, 1872. évi augusztus hó 6. 7. 8-ik napjain tartandó pereknek.

Előadó: Herberth bíró.

754—872. Csüllög István és érdektársai felperesnek özv. Csüllög Sándorné alperes elleni örökös rész megítélés iránti pere,

3915—872. Mucsi Imre felperesnek Papp Márta alperes elleni válópere.

Előadó: Dobóffy bíró.

2991—872. Buor Bánszki Mária és társa felpereseknek Buor János és Pál alperesek elleni 234 frt 1 kr. s jár. iránti pere.

3250—872. Bagó Sándornak E. Arató János és Kávási Sámuel elleni örökösödési pere.

3410—872. Csasztván Györgynek neje Gilyan Zsuzsanna elleni válópere.

3685—72. Szilágyi Erzsébetnek férje Hajnal István elleni válópere.

3686—72. Vaszil Katalin felperesnek Bökö Pál alp. elleni gyermektartás iránti pere.

4082—72. Popper testvérek özv. felperesnek Weinberger Dávid alperes elleni 9000 frt s jár. iránti pere.

Előadó: Telesky bíró.

3869—871. Nagy Károlynak ugyanis mint Végh József meghatalmazottjának, Szentgyörgyi Horváth Antal és érdektársai ellen a szent-andrási és tót-komlósi kir. kissebb haszonvételek 1/3 része becsértékének bírói megállapítása iránti újított pere.

4118—72. Kis Erzsébet és József felp. Kis Julianna és érdektársai elleni örökösödési pere.

4319—872. Sztrehovszky Andrásnak Uhliár Judit elleni váló pere.

4386—872. Vattai Máriának Herpar István elleni váló pere.

4382—872. Olasz Antalné férjezet Zubor Borbálának Varga Demeter elleni 20 forint becsületsértési bírság s jár. iránti pere.

Előadó: Huszka bíró.

1799—872. Srötter Miksának Slesinger Mór elleni 400 frt foglaló kétszerez s jár. iránti pere.

2365—872. ifj. Sendvai József felp. Szabó Ferencz és Török Ferencz alperesek elleni kötelezvény érvénytelenítése s zálogjog töröltetése iránti pere.

Ujdonságok.

— **Az aradi ipar- és kereskedelmi kamara** a kerületében létező összes czéhekhez elküldötte az új ipartársulati szabályokat, hogy azok szerint ipartársulattá alakuljanak. —

Nálunk ez ügynek rendezése úgy látszik még az éji homályban késik. — A szabályok közlését jövő számunkban fogadjuk meg.

— **Ha az idő** kedvezni fog, mai napon megtartandó dalárünnepélyünk minden részben kitünően sikerülend. A vidéki közönség oly nagy számban ígérkezett ismerőseinek látogatására, hogy dalárainkat csak nagy nehezen lehetett elszállásolni. — A belépti-jegek a dalár-versenyre nagyon kapósak, oly annyira, hogy a körszékek számát szaporítani kellett. — A nagyváradi dalárda elnöke aleln. és 8 tagja által leendő képviselve. — A gyulai hölgyek által a nyertes dalárda részére készített ezüst serleget volt alkalmunk látni, egyszerűsége mellett igen csinos mű; a nyertes dalárda hölgyeinek egészségére többször fogja üríthetni. A mű Laky pesti ékszerésznél készített és valóban igen méltányos áron.

— **B-Csaba** ezuttal püspöki székhelyül leendett! Egy — közlő előtt fekvő érdekes és hivatalos tudósítás után constatálva van azon, a tudományos műveltséget, — az egyház és iskolák körében tanúsított sokoldalú buzgó tevékenységet jutalmazó elismerő tény, miszerint B-Csaba ev. ág. hitv. lelkész s esperes főtisztelendő tudós Dr. Szaberényi Gusztáv ur, a Bánya-kerület superintendensé — püspökévé, — a befolyt 209 szavazatokból — 105 szavazattal megválasztott. A felszentelés B-Csabán f. é. Szeptember 12-én, a hivatalba beiktatás ugyanazon hó 30-án délelőtti 9 órakor Pesten fog megtartatni. Ezen választás mindenestre oly érdeműs, nagytudományú férfit ültetett az ev. ág. hitfelekezet egyik főpásztori székébe, hogy mind a választóknak, — mind a választottnak kölcsönösen áldást, örömet, és Istennek vezérlő oltalmát lehet szívből kívánnunk.

— **Egy szép virággal kevesebb** van megyénkben, még pedig egy kelleműs nár-csisz-virággal, — mint volt ezelőtt pár héttel. — A közelébb mult júliushó 22-én ugyanis délelőtti 9 órakor volt Mező-Berényben, egybekelése a szép s kedves Nár-csisz Mariska kisasszonynak, Schlögel Sándor battonyai derék ifju gyógyszerésszel. Menyasszony nász-nagya Kovács István, megyei főorvos, — a völegényé Kövér Sándor csanádmezei föld-birtokos urak valának. — Nászleányok voltak: a menyasszony két bájos nővérei Emma és Lila, továbbá Fazekas Ida és Bignio Mariska kisasszonyok. — Völegyek a völegény fitestvére Schlögel Károly, — Kossuth Csanádmezei szolgabíró, Bodnár János ügyvéd Szabolcsból és ifjabb Kollár János urak voltak. — A nászünnepély díszet emelték, a menyasszony anyai nagybátyja — Fazekas László szabolcsmezei kir. törv. tanácsos ur művelt nejjével s mindenkit elbájoló Mariska és Ida kisasszonyaival. — A vidáman és kedélyesen elköltött villás-reggeli után, az új párok szívélyes áldás kívánatoktól kísérve vasuton Aradig, onnét tengelyen Battonyára elutaztak.

— **Hymen ismét!** Alig van Arad vidékén uriház, hol az ottan közbecsülésben álló Obetkó Kálmán diszműúr „Obetkó és Ernye“ czég alatti üzlet comfort czikkjei ne találtatnának. Nevezett ifju kereskedő, — ki szakmájában kiváló egyéniség s különbözőféle változékos üzleti czikkje tekintetében — számos külföldi nagy házakkal áll — személyes és kereskedelmi összeköttetésben, — a legéletbevágóbb ügyben, — nem a hazán kívül — hanem e megyében B-Csabán találta fel a szívbeli összeköttetést, — jövendő házastársául eljegyezvén magának a derék s gondosan nevelt Sailer Jozefin kisasszonyt. — Egybekelésük folyó hó 26-ra van kitűzve. — Áldás legyen frigyükön!

— **Ez már aztán hallatlan scdandum** Városunk szépitő bizottmányának egyik — műizléséről kiválónak tartott — tagja, lelkiismeretes buzgósággal akarván megfelelni a néhány hét előtt kihirdetett orvos-rendőri utasításnak; az udvarán levő emészítő gödör tartalmát egy éjjelen kihordatá... az utcára. Természetesen ennek csak azon következménye lett, hogy a Zöldfa-utcán járó-kelek kénytelenek valának szaglasi szervüket a levegőtől megfosztani, hogy az ájulást kikerüljék. —

(S. S.) **Szarvasi ujdonságok.** — A városi képviselő testület július 23-án tartá első ülését. Az ülés logfontosabb momentumát a különböző szakosztályok megalakítása képezte, melyek is egy-egy elnökkel élükön következőleg csoportosítottak: I) Gazdasági osztály, elnöke: Lonovics Ferencz. II) Pénzügyi osztály, elnöke: Sipos Sándor. III) Szépitési osztály, elnöke: Kuczky János. IV) Korhási osztály, elnöke: Réthy Vilmos. — Felolvasott s véleményezés végett kiadott továbbá az ülésen a szarvasi nagy birtokosok részéről a községi költségekhez minő arányban leendő hozzájárulás tekintetében benyújtott ajánlat, s ugyancsak a szarvasi nagybirtokosok által az előjárásához intézett azon felszólítás, melyszerint noha a köztük s a Szarvas város közönsége között 1855. év december 1-én a halásztelki végdátok kijavítási és fenntartási költségeinek minő arányban leendő viselése tekintetében létrejött szerződés 3-ik pontjában a Szarvas város közönsége részére kijelölt vonalon a szerződésileg magára vállalt kijavítási munkálatokat mai napig sem végezte be, s következőleg az összes gátvonalaknak egy egységes kezelés s felügyelet alatti egyesítése mindez ideig meg nem történtetett, a nemesi birtokosok úgy levén meggyőződve, hogy ezen állapotnak további fenntartása sem a szerződésnek eredeti s valódi céljával, mely más, mint a végdátoknak állandó s minden eshetőségek ellenében biztos fenntartása nem lehetett, — össze nem egyeztethető, felszólítja a városi előjáráságot, miként eltekintve azon körülménytől, hogy a város által teljesíten-

biróval. 1848 előtt a jászok és kunok pereire neveze mint legfőbb törvényszék, a nádori szék működött s némely ügyekben a kir. udvari kancellária is. b) A királyi ítélő tábla, a kir. személynök elnökte alatt két főpap, két táblai bír, az alnádor, alország-bíró, országbíró ítélőmester a kir. ügyek igazgatója, 41 rendes és 16 számfelüti kir. táblai bír, 18 segédelőadó és tanácsitkár és 25 fogalmazóból álló személyzettel. c) A váltó-feltörvényszék. 2) A négy kerületi királyi tábla Nagyszombatban, Kőszegen, Eperjesen és Debreczenben. 3) A megye törvényszékek. 4) A sz. kir. városok törvényszékei, melyektől fellebbezés volt a személynöki s némely ügyekre nézve a tárnöki székekhez. 5) A jász-kun kerületi kapitányi székek, a XVI szepesi és a hajdúvárosok tartományi széke, a nagykikindai szabad kerület bírósága. Megemlítendő itt hogy az 1848 előtti bírósági szervezetben legelső helyet foglaltak el az uriszékek. Ezen törvényszékek egy a köz. mint a magánjogi peres ügyekben ítélték. Tisztán magánjogi ügyekben pedig: a) a községi bír, két előjáróval együtt, itél szóbeli eljárással 12 frt. erejéig; b) a szolgabíró esküdtársával 200 frt; c) az alispáni szék; d) a rendezett tanács, a XVI szepesi, a hat hajdu és a jász-kun városok mint első bíróságok, magánjogi perekben. Külön ügyek bíróságai: 1. Kereskedelmi és váltó ügyek 6 magyarországi váltó-törvényszék (névszerint: pesti, debreczeni, pozsonyi, aradi, eperjesi, sopronyi); 2) bányá-

ügyekben ideiglenes bányabírósági (Budán, Besztercebányán, Lőcsén, Nagybányán és Oravicán; Erdélyre nézve: Abrudbányán és Zalatnán); 3) Szentszékek, vagyis püspöki s érseki törvényszék; 4) Sajtó-vétségekben — esküdtészek. Erdélyt s a társországokat számdékosan mellőzöm, hogy unalmassá, ne váljék, ha már ugy sem lehet rövid beszédem. A mi ezekből reánk tartozik, az főképen anynyi, hogy a rendezett tanács város az új bírósági szervezet értelmében már többé nem törvénykezési hatóság. Nagy tévedésben van tehát, ki a jövő korbéli rendezett tanácsvárost a mult korbelivel összehasonlított, nem veszi tekintetbe az általam említett nagy változást. Ez óriási különbség a volt és leendő intézmény között. Bizvást állítom, hogy a községrendezési törvényben jelölt előjárás — ugy a rendezett tanács városokra, mint a kis és a nagy községekre nézve — tisztán közigazgatási szervezet s aztán semmi egyéb. Ennél fogva már a fentebb említett törvényszéki költségeket szóvá tenni sem lehet, mióta országos központosítást nyervén az igazságszolgáltatás ügye, összesen 102 királyi törvényszék s több mint 360 királyi jár. bíróság állítottat be most legújában. — Teljesen osztom t. polgártársamnak a megye-rendezési törvényt illető megjegyzéseit. Én is ugy értem ezt a dolgot. Én is szerettem volna, mint sok elvbarátom, ha az országos törvényhozás ugy járt volna el, mint a jó tanító. Előbb ismertette volna a 2-öt, az 5-öt és a 8-at mint egyeseket, s ezek után tani-

totta vala a népet a 258-nak megértésére, más szóval, — ha előbb rendezte a községeket s azután a megyéket. Kár, hogy a politika nem mindig a természetes okszerűség utain jár. Megkönnyítik a kormány dolgát, s ez által súlyosbul a nép baja. De azt jó lélekkel állítom, hogy hazafiúi legszentebb kötelességemnek az által kívánok s vélek leginkább eleget tehetni, ha igekezem felhasználni a törvény által nyújtott előnyöket magamnak és enyéimnek, háznépem és községemnek javára, előmenetelére. Azt pedig ugyanis tudja rólam mindenki, hogy én a magán emberre, a testületre, a községre, házámra sőt az egész emberiségre nézve üdvöt s boldogulást csak az előhaladásban keresek. Az álló viz megbűszködik, az élő forrás viz csörgedez. A mai világban az, ki hátrameneti, pangani s elveszni akarja, egy lépést se tegyen visszafelé; csak alapodjék meg egy helyen, otthagyja őt a kornak lelke, és ő romba dül, feloszlik, szétbontják a haladás eszméi. Ki nem fogékony arra, hogy saját céljára törekedjék, biztos lelke, miszerint idegen célok eszközéül fog felhasználhatni mások által. Én tehát csak azt tartom ma is: vétkesnek önmagunk s hazánk érdeke ellen, ha nagyközségi teng-életben maradni kívánunk; — ellenkezőleg, ragadjuk meg az alkalmat, midőn legelőször felhivatunk, egy szívvel és lélekkel kiáltunk ki: *éljen a rendezett tanács!*

M. J. Megrendített, de még nem döntött meg t. polgártárs! Szívesen köszönöm a jó

tanítást. Legyen szabad kérnem, hogy ma, ez alkalommal ne tartsuk bevégtetnek a vitát. Nagyon sok elmondani valóm van meg. Szeretnék biz én akár megtérő bűnössé lenni. Ön derék egy tértitő. De — ugyan tanítson még többre! Magam is, de még inkább a kik tölem várnak utbaigazítást illendő tisztelettel kérjük és fogadjuk a népkör jószellemének reánk leendő kitöltetését. Örömmel látom, hogy megtelt körülünk a szoba figyelmes hallgatókkal, sőt némelyik csak a küszöbnél lesi, mi jól tanulhat. Nálunk tágasabb helyiség van. Vegye jó néven t. polgártárs! ha önt és társait meghívom szerény együletünkbe. Önöknél mindenki az oktatás által érzi lecsillapítva lelki éhét, másféle enni valót nem kaphat; italuk tiszta viz. Épen így van nálunk is. Ugyan, kérem, tiszteljenek meg holnapután estvére becses látogatással bennünket.

A meghívás elfogadtott. Baráti kézzszorításokat váltva, oszlottak el a népkör tagjai s örvendőző szívvel tértek haza a vendégek. Tudta, érezte valamennyi, hogy ez csak kezdete volt a nagy vitának, feszülten várták a folytatást. Ki tudná most előre megjósolni, mikor érnek véget, ?! valamit az is mindvégig kérdéses marad, hogy a két főfő szóvivő polgár közül melyiknek elveihez csatlakozik majd a szavazó közönség többsége.

(Folytatása köv.)

Szerkesztőség

Dobay János nyomdájának saját háza

Kiadó hivatal

Winkle Gábor árus üzletfőter, Prág

Második meg

Miről már so gyei dalárünnep meglón tartva. tete, Keller Imr tó buzgalma le megtartását. — övék.

Harmadikán, a pesti művésza szarvasi, bék tói kocsihoz jót indóháznál vára ler Imre a rend mely után a ka csoport kísérete nulás a takarék nekar még egy zett a vendégek

Delután 6 ór mében Erkel G kíséret mellett Este fél kilé Művészi szempe legelvezetesebb ma. Humann A ban még nem vesen csengő kiérdemelt tape nemz. színház Frigyes zongor

Gonda L

Haladó Istv szélgetése a nek

Haladó Istv élén köszönti iket elfoglaltá hogy a ma e lóan csak B.. gyen, — tehát közbeszólvá, a sükét a dolog kit nem lehet hoz értök egy most pedig se valjon ő, vag A sors ugy ván mesteré ményét.

T. polgárta nagyon rövid kozom a tárg zásom szerint ha az én sziv ni s boldogul czétra töreke nem vitakoz nének. Tett a aratását rem ugarlášhoz v soulit, — az várakoznunk van tőlünk Szegény, városunk. S kik ennek p vármegyébe

meg, s hozza vissza. Vendéglős létünkremegvaljuk mi is szeretnénk egy ilyen hasznos állatot!

Hetivásári tudósítás.

Gyula augustus 2. Mai hetivásárunk ép úgy mint a multkori nagyon lanyha volt. — Az összes kocsiforgalom alig érte el a 100-at. Arak egészen a mult hetiekhez hasonlók; — vételek csak napi fogyasztásra történtek.

Szerkesztői üzenet.

— Tek. B. B. urnak. Tudósításait mindenkor köszönettel fogadom. — Ne tartson tőle, hogy valaki megelőzze; ebben a forráságban az én levelezőim pihenni szoktak. — Aztán mi a manónak egy ilyen vidéki sajtotakarót valmiről értesíteni? Gondolkoznak ám többen így is... —

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: Dobay János.

HIRDETÉSEK.

KIVONAT OBETKO és ERNYEI

39. számú czég raktárában ARÁDON

melyet a n. érd. közönség becses figyelmébe ajánlanak.

Szalma kalapok fiuk és leányoknak 40, 50, 60 kr., urak és hölgyeknek 80 kr. 1 frt. 1 frt 50, 2 frt., azonkívül mindenemü Panama, florentin és lószőr kalapok. Szövet kalapok fiuknak 2 frt, uraknak 2.50, 3 frt. Uti és vadászati sapkák. Selyem és más szövet fiuknak 1 frt, 1.20 kr., uraknak 1.20, 1.50 kr., 2 frt. Kalap minták hölgyeknek 30, 35, 40 kr. Lack fénykalapok hölgyek és leányoknak 1.20, 1.50, 1.70 kr. Női komodczipők, bőr és szövet 90, 95 kr. 1.20, 1.75 kr. Sarkasok finomak 2.20, 2.30, 2.50, 2.70 kr. Női magas sarkos-czipők eberlasting oldalt-fűzős 2.80 kr., előlfűzős vagy ruganyos 3 frt, 3.50, 3.70 kr., 4 frt, 4.50 kr., 5 frt. Női magas czipők zerge- vagy kesztyűbőr, nagyobb részt szegzett talppal 3.80, 4.50, 5.50 kr. Közönséges gyermek kis czipők bőr vagy szövet 50, 60, 80, 90 kr., 1 frt. Finomabbak gombbal és sarkkal 1.25, 1.30, 1.50 kr. Egész magasak, eberlasting lack orral 1.60, 1.80 kr., 2 frt, nagyobbak 2.20, 2.50, 2.80 kr., 3 frt. Zerge-bőr gyermek-czipők szegzett talppal, réz orral, melyek tartósságra nézve kitűnők 2.20, 2.50, 2.80 kr., 3 frt 3.50 kr. Férfi lábbelik fénymázos bőr, zerge- és kesztyűbőr 5 frt, 5.50 kr., 6 frt. Diszes férfi lábbelik egész lack vagy kesztyűbőr lack orral 6 frt, 6.50 kr. Vastag talpu lábbelik fénymázos vagy orosz lack bőr 6.50 kr., 7 frt, 7.50 kr., 8 frt.

Fü lábbelik szegzett talppal és ruganyal, kívánatra réz orral 2.30, 2.80 kr., 3 frt, 3.50 kr., 4 frt. Férfi fehéreneműek, színes vagy fehér ing, Cosmanos, szövet, vagy finom chiffon 1.20 1.50, 1.80 kr., 2 frt, 2.50. Gatyák fonal vászonból 1.30, 1.40, 1.60, 1.80 kr. Hat darab finom gallér 90 kr. 1.20. 1.50 kr. Egy pár finom kézelő 40, 50 kr. Női fehéreneműek, gallérok és kézelők moui és chiffon szövetből, legújabb kiállításban; azon kívül broche kendők és himzett zsebkendők, fátolok, csipke és szalagneműek, ing és bélsvásznak, gépi és varró czérnák, mindenemü kötő és horgoló pamutok, ruha dísz-rojt és minden előforduló rövid árúk. Prágai glacé keztyűk urak és hölgyeknek, 75, 90 kr., 1 frt. Valódi párizsi Juvin-féle dupla varrásu glacé keztyűk, melyek kitűnő tartósságok által igen kedveltetnek. 1 pár 1.40 kr. Szövetkeztyűk gyermekeknek 15, 20, 25 kr. Urak és hölgyeknek 30, 40, 50, 60 kr. Katonai keztyűk 70, 90 kr., 1 frt. Színes 5z- és szarvas-bőr keztyűk 1 frt, 1.10, 1.20, 1.60 kr., 2 frt. Férfi csokrok és nyakkendők, változatos alakokban 15, 20, 30, 40, 50 krtól. Harisnyák, tarka és fehér színben gyermekeknek 15, 20, 25 kr., urak és hölgyeknek 30, 40, 50, 60 kr. Vászón harisnyák uraknak, különösen sokat járóknak ajánlható. 1 pár 50, 60 kr. Napernyők pamutból 80 kr., 1 frt, 1.20, 1.50 kr. Selyemből 2 frt, 2.50, hosszú nyelűek

2.80 kr., 3 frt, 3.50 kr., 4 frt. Férfi napernyők 2.50 kr., 3 frt, 3.50 kr. Mernőki órása emyők 10, 12 frt. Esőernyők pamutból 1.35, 1.50 kr., 2 ft, 2.50 kr. Alpaca szövet 2.80, 3 frt, 3.50, 4 frt. Selyemből 5, 6, 8, 10, 12 frt. Eső-vízmentes köpenyek uraknak 10, 12, 14, 16 frt. Védőszárak (gamaschen) 5, 6, 8 frt. Utazó kezi kofferek 3, 3.50, 4, 5, 6 frt, nagyobbak 7, 8, 9 frt. Egész nagy női fűrdői kofferek betét és külön osztályokkal 10, 12, 14, 16 frt. Kezi táskák, szövet és bőr 2., 2.50, 3., 3.50 4, 5, 10 frt. Berendezett toilette kezi táskák 15, 20, 25, 30 frt. Utazó göngyök (rouleaux) 1.50, 2 frt, 2.50, 3 frt. Utazó (necessair) szekrények 5, 6, 8, 10, 15 frt. Ingartató, szivacs, szappan tartók, uti írószekrények, tükrök és ivó-poharak, látszóvelek, légpárnák, láb és uti pokróczok és plaidok szíjjakkal együtt és minden e szakmába vajjú tárgyak. Illat szerek, szappanok, fogporok és pasták, a legújabb orvosoktól. Bőr-, Bronc-, és fatárgyak, különösen névnapra és alkalmi ajándokul ajánlhatók. Ékszeres, broche és fülbevalók, mell- és kézelő-gombok, nyak és karékek, bronce csont közszen cautschuk és talmi aranyból Levél papírok név- vagy kezdetbűttel (monogrammal) 100 db. 1.40, 1.60, 1.80 kr., Kívánatra czimerral vagy bármily jelvénynyel arányos árban. Non plus ultra kávéfőzők, melyekből kitűnő erős kávé nyerhető, 5.50, 6.50, 7.50 kr. Vaj- és habverő gép üvegből 6., 6.50 kr. Sodavíz készítő gép, mellyel 10 perc alatt a legjobb sodavíz készíthető, 9.50, 10.50, 11.50 kr. Alpaca és alpaca ezüst evő-eszközök, tálcák, gyertyatartók és többnemű asztali készletek. Ezen érc közvetlen az ezüst után sorolható, tartósságáért 10 évig jót állunk. Kosarak, változatos alakban, kezi, piaci és

gyümölcs kosarak, ételhordó és evő-eszközöknek való kosarak, fa és papírhoz való, végül bölcös kosarak spanyol nádból. Fényképekhez való keretek aranyozva és természetes fából, szegletes és oval alakban, minden nagyságban. Kávé perkelők és örlők. Czukor szelenczék és czukor vágók. Gyors melegítők és felöntő kávé maschinák. Pléh tálcák és pohártartók. Fiókos és oszlopos tükrök. Pipa-állványok és asztalok. Madár kalitkák és aranyhal tartók. Ablakredők, fából szüve igen czélszerű találmány a szoba levegőt folytonos mérséklésben tartja a nap heve és hideg ellen. — Rendeléseknél szükséges az ablak belső világ nagyság mértéke, darabja 2.80, 3., 3.50 kr., 4. 5 ftig. melyek természetes fából és festéssel kaphatók. Kitiűnő porcellán-ragasztó 1 üveg 30 kr. Bröne-féle folt tisztító, selyem-, szőr- és szövetből, 30 kr. Moly és és bolha por, 1 üveg 25 kr. Poloska vesztő folyadék 30 kr. Ezüst és arany, valamint üveg tisztító por 10 kr. Rozsda folt kivető szesz, fehér neműből 25 kr. 1 doboz tyükszem gyűrű 25 kr. 1 üveg kitiűnő tinta 20 kr. 1 üveg kék vagy veres tinta 20 kr. Valódi bécsi fénymáz (wachs) mely a bőrt puhán és folytonos fényben tartja, 1 font 35 kr. Illatos enyv, pléh dobozban ecsettel 50 kr. Bőrpuhító kenőcs különösen lézerszámok és gépi szíjakkhoz alkalmazható. 1 doboz 20 kr. Ruha bélyegző tinta, 1 üveg 70 kr. Pulcherin, legártatlanabb arc-szépítő, szeplő, májfoltok és kiütések ellen 1 üveg 80 kr. Gyermek szoptató üvegek különböző alakban 40, 50, 60 kr., felül gummiyal. Gyermek játékok. Szekrényben és egyenkint nagyválasztékú bábu, társas játékok.

Postai rendelvények a leggyorsabban eszközöltetnek. 54) 4—10

Bleyer Ignátz szobafestő Gyulán Vári-úton az „Erzsébet ápolda” melletti házban ki eddig WEISZ M. ural közösen működött, jelenleg saját felelősségére vállal munkákat, és azok pontos készítéséről kezeskedik. 58) 3—3

43) A Liebig-féle Kumys-kivonat 9 - 12 a bécsi orvosi kartól mint hathatós gyógyszer ajánlvá, és a krakkói tudományos egyesületől különös figyelemre méltatva, az orvosi karok egyhangu elismerése folytán az első helyet foglalja el minden tudósbajokban eddig használt gyógyszerek között. — Gyorsan és biztosan gyógyít: tüdővérszt, (kifüldöttelb fokon is) tüdőgümőkört, (jelenségei: vérköhögés, aszkór-hideglelés, nehéz lélegzés), gyomor-, bél- és légeső-hurutot, vérvesztést hosszabb betegség és folytonos merkurial használatától eredve, sápkört, szűkmellűséget, sorvadást, háterincz-aszkórt, méhgörsöt és idegyengésgét. Egy üveg ára 1 frt o. é. Ládácskák 4 üvegtől felfelé. — Az elszállítás vidékre történik a Kumys gyógyintézet főraktára által Bécsben (General Depot der Kumys Heilanstalt Wien Mariahilfstrasse 36, Bernben. (S. Friedli jun.) U. i. Eddig gyógyszerekkel eredmény nélkül gyógyítottak sziveskedjenek egy próbát eme Liebig-féle kivonattal eszközölni.

Hirdetmény. Csorvási határban fekvő 305 holdra terjedő, szilárd anyagokból épült, gazdasági épületekkel ellátott tagosított birtok szabad kézből kedvező feltételek mellett örök áron eladó. — Venni szándékozók bővebb értesülést nyerhetnek Ormos János 56) 3—3 tulajdonos urnál Gyulán.

WEINMANN MIKSA divatkereskedése Gyulán a főtéren Prág-ház. kereskedésében raktárt tart mindenféle szűcsárúkból magyar- és német-szűcsők számára nagy választékban, méltányos áron. 57) 2—3

Ház haszonbérbe-adás. Mező-Berény községében a főtéren egy nagy bolt szobával és pinczével, ugyanazon udvarban egy lakosztály, mely áll: konyha, kamra és három szobából, — azonnal vagy f. évi október 1-től több évekre haszonbérbe adandó. A haszonbérteni kívánók, személyesen vagy írásilag helyben Megele Bertalan kasznár urhoz forduljanak. 55) 3—3

Két tanonc felvétetik DOBAY JÁNOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN GYULÁN. 59)